

stranke že storili za — šolstvo! Hm! Tisti ki so snedli vseučiliški fond, ki so pripu-
slili ustanovitve nemške gimnazije v Ljub-
ljani, ki tirizirajo napredno učiteljstvo in
ki lomijo slabšem šibke značaje, se osme-
lijo bahati, koliko so že storili za napredek
šolstva! To se pravi, da ima „Slovenec“
svoje ljudi za tako neumne, da jim sme
servirati očitne neresnice. Dober tek! Takim
ljudem se ne izplača dokazovati, da so —
črni!

* „Soča“ piše iz učiteljskih krogov:
Kakor pravi razbojniški listi so se spravili
»Novi Čas«, »Prim. List« in »Gorica« na
tovariša Medveščeka in Križmarna. Prav nič
jih ni sram, teh »pobožnih« katoliških duš,
da očitajo enemu ubožstvo iz dijaških let,
drugemu pa, da se je drznil svojo hčerko,
katero je z velikimi žrtvami in težavami iz-
šolal, spraviti v službo, v grenko, učiteljsko
službo. Dopis v »Gorici« nosi sicer naslov
»iz učiteljskih krogov« in podpis »učitelj«,
toda to je naravnost izključeno, da bi mogel
kateri učitelj kaj takega napisati, sam
proti sebi! Ako je dopisnik učitelj, je go-
tovo kak katoliški veroučitelj! Popol-
noma prav in pravično je ukrenil c. kr. okr.
šolski svet, da je dal prednost učiteljevi
hčeri pred drugimi in proti temu ne bo
imel gotovo noben učitelj povoda ugovar-
jati, to se je godilo doslej in se bo godilo
tudi v bodoče, tako se godi v vseh stano-
vih: Otroci vojakov imajo prednosti in ugod-
nosti v svojem stanu, otroci poštnih in že-
lezniških uslužbencev pri pošti in železnici
otroci drugih uradnikov enako pri dotičnih
oblastvih. Le edino učitelj, trpin med trpi-
ni, naj bi ne smel imeti zaslonbe in pod-
pore niti pri učiteljski (šolski) oblasti, ki
najbolj ve, kako se godi učiteljstvu in proti
temu da bi pisal celo kak učitelj! Lansko
leto je tudi dobila hčerka nekega učitelja
tako službo pri nas in enako tudi na Tol-
minskem in nikdo ni proti temu ugovarjal
ali koga radi tega napadal. To nam je jasen
dokaz, da letos jim gre le zato, da izbru-
hajo svoje sovraštvo, svojo mržnjo proti to-
varišu M. in K.

Politiški pregled.

* Delegacije se snidejo, kakor poro-
čajo iz Budimpešte, meseca decembra, seveda
ako bosta medtem redno delovala oba državna
zbora. Delegacijsko zasedanje v decembru bi
bilo le kratko, samo da se reši začasni pro-
račun. Glavno delegacijsko zasedanje se
skliče v mesecu januarju.

* Državni proračun za leto 1912.
je po poročilih z Dunaja že skoraj popolnoma
dogotovljen. Posamezna ministrstva so že iz-
delala svoje proračune. Treba je edino le še
bilance med potrebščinami in pokritjem, kar
pa se izgotovi prihodnje dni. Ministrski pred-
sednik baron Gautsch si je dal predložiti vse
proračune posameznih ministrstev. Kakor se
zatrjuje, se letos ni dosti »črtalo«. Posamezna
ministrstva so dobila nalog, da naj se kolikor
le možno ugotovi ljudskim potrebam in naj var-
čuje le tamkaj, kjer se res sme počakati z iz-
datki. Tako je bilo možno, da so se zlasti v
proračunu ministrstva za javna dela zvišale
posebno skoraj vse postavke za pospeševanje
obrti in obrtnega šolstva, ravno tako pa tudi
v proračunu naučnega ministrstva postavke za
razvoj šolstva sploh.

* Uspehi podraženja tobaka. Ogrski
finančni erar je meseca julija prejel za tobak
za cela dva milijona manj nego meseca julija
prejšnjega leta. Vzrok temu pripisujejo podra-
ženju tobaka. Nekoliko bo tudi krivo dejstvo,
da so se kadilec pred podraženjem preskrbeli
s tobakom za dlje časa.

* Madjarizacija na Hrvaškem. Madja-
rizacija napreduje na Hrvaškem od dne do
dne bolj. Kakor je pri nas železnica, pa bodi
to državna ali južna, tista pot, po kateri pri-
haja germanizacija k nam, enako je tudi na
Hrvaškem železnica madjarizacijsko sred-
stvo prve vrste. Evo nekaj primerov: V Vin-
koveh se gradi madjarska višja šola. V Osijeku
namerava železniška uprava otvoriti prometno
upravo, toda pod pogojem, da mesto zgradi
poslopje za osemrazredno madjarsko meščansko
šolo. In vse to le za ono številce otrok želez-
niških uslužbencev, ki so povsod Madjarji. Ker
pa te šole delajo tudi z denarjem in drugimi
podporami, se kmalu napolnijo s hrvaško in
srbsko dečo, ki je kmalu izgubljena za svoj
narod. In še se najdejo listi na Hrvaškem,
kakor n. pr. poluradna »Drau«, ki priporoča
tak način raznarodovanja hrvaških in srbskih
otrok!

* Nemška socialna demokracija. Se-
daj je objavljeno poročilo nemške socialne de-
mokracije, iz katerega posnemamo sledeče:
Število organiziranih članov stranke je letos
naraslo za 836.524. To je največji prirastek,
ki ga je stranka imela v enem letu. Prole-
tarno gibanje mladine je silno napredovalo.
Število naročnikov lista »Arbeiter Zeitung« je
poskočilo od 45.000 do 65.000. Domovi za
mladino so obstojali v 130 mestih; zanje se
je izdalo skupno 44.091 m. Agitacija med
kmetijskimi delavci je dobro napredovala.
Zveza delavcev se je ukoreninila po vsej de-
želi in šteje sedaj 372 skupin z 12.000 člani.
Število strankarskih listov se je povečalo od
lanskega leta za pet, tako da imajo sedaj so-

cialisti v Nemčiji 81 dnevnikov. Za sociali-
stični tiskovni urad je plačal strankarski list
32.000 mark. Glavno glasilo »Vorwärts« je
imelo glasom izvestja prebitka 165.558 mark.
»Gleichheit« prebitka 13.239. »Neue Zeit«
1.403 in »Wahre Jakob« 40.343 mark. Šte-
vilo naročnikov tega lista je znašalo 1. julija
baje 307.000. Blagajno stranka zaključuje v
prihodkih in stroških 1 mil. 428.823 mark.
— Tako delavstvo. In učiteljstvo?

Kranjske vesti.

—r— 30-letnico službovanja obha-
jajo v Ljubljani dne 11. t. m.: Erker Jurij,
nadučitelj v Koprivniku; Erker Jurij, nad-
učitelj v Srednji vasi; Funtek Anton,
c. kr. profesor v Ljubljani; Furlan Jakob,
Gale Franc in Jelenc Luka, učitelji na
l. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Kle-
menčič Jožef, nadučitelj v Galiciji pri Zalcu;
Paternost Hinko, nadučitelj v Seno-
žeah; Schmoranz Jožef, c. kr. pro-
fesor v Mariboru in Wittreich Janez,
nadučitelj v Črmošnjicah. Jubilantom naše
iskrene čestitke! Živio še mnogo let!

—r— Častnim občinskim članom je
izvolila občina Vrh svojega učitelja Frana
Juvanca o priliki, ko je bil imenovan za
nadučitelja v Mirni peči. Pa pravijo kleri-
kalci, da verno slovensko ljudstvo ne mara
naprednih učiteljev. Farovski priganjaji jih
gotovo ne marajo, pač pa jih spoštujejo
samostojno misleči pametni ljudje!

—r— Poročil se je tovariš Jakob
Slapar, nadučitelj v St. Gotardu, s Franciško
Grošljevo, učiteljico istotam. Cestitamo!

—r— Mladika. Na zasebni dekliški
petrazredni družba »Mladike« se vrši vpis-
savanje še v petek, dne 15. sep-
tembra t. l., od osmih do dvanaj-
stih dopoldne v vodstveni pisarni na mest-
nem dekliškem liceju.

—r— Iz šolske službe. Okrajni šolski
svet v Litiji je imenoval prov. učiteljico v
St. Vidu pri Zatični Marto Heren kot tako
za dvorazrednico na Polico; dovršenega
učiteljskega Lovrenca Jevnikarja pa v St.
Vid. — Okrajni šolski svet v Postojni je
imenoval dovršenega učiteljskega Leo Ce-
pudra za prov. učitelja na trirazredno ljud-
sko šolo v Zagorju. — Okr. šol. svet v
Novem mestu je imenoval dovršenega uč-
teljskega Ivana Škufca za prov. učitelja na
štirirazredno ljudsko šolo v Žužemperku. —
Ana Rakovec v kočevskem okraju je imeno-
vana za suplentinjo v Starem Kotu, Olga
Verbič pa za Sodražico. — Za šestrazredno
ljudsko šolo v Loškem potoku so imeno-
vani: absolvirana uč. kandidata Ciril Vizjak
in Franc Janežič ter učiteljica Pavla Vadrjal.

— Provizorični učitelj Andrej Suhadolnik v
Razdrtem je imenovan za provizoričnega
učitelja v Postojni na petrazredni ljudski
šoli; provizorična voditeljica Amalija Stare
v Trnovem je imenovana za provizorično
voditeljico in učiteljico v Razdrtem. —
Premišljena je prov. učiteljica Jospina Jager
iz Tržišča na trirazredno ljudsko šolo v
St. Rupertu in prov. učiteljica v St. Rupertu
Jospina Simončič na trirazrednico v Tržišču.

Iz šolske službe je izstopila Ernestina Bla-
znik, na njeno mesto v Podlipi je prišla kot
voditeljica Marija Šibovc. — V začasnem
pokoju ostane tudi za leto 1911/12 Emilija
Ažmann, učiteljica v Šmarjeti. — C. kr.
rudniško ravnateljstvo v Idriji je imenovalo
na temelju dovoljenja c. kr. ministrstva za
javna dela za šolsko l. 1911/12 absolvirane
učiteljske kandidatnje Charloto pl. Koschin,
Apolonijo Zupanc, Marijo Tušar, Franciško
Mačkovšek in Marijo Sinkovec in absol-
viranega učiteljskega kandidata Leopolda
Kernca za pomožne učne osebe na c. kr.
rudniški ljudski šoli v Idriji s postavno nor-
mirano letno remuneracijo. — K brezplač-
nemu službovanju so pripuščene Marija
Černe za 4razredno deško ljudsko šolo v
Kranju, Olga Kalinger za ljudsko šolo v
Trziču in Olga Šavnik za petrazredno de-
kliško ljudsko šolo v Kranju. Na mesto za-
radi bolezni na dopustu bivaajoče Helene
Oranič je imenovana kot suplentka na
ljudski šoli v Podstenjih Justina Penko.

—r— Zaključek gospodinjstva te-
čaja slovenskih učiteljic. Dne 28. pret.
mes. se je zaključil štirideski gospo-
dinski tečaj, ki ga je priredilo pod vod-
stvom strokovne učiteljice Jerice Zemljanove
»Društvo slovenskih učiteljic« v prostorih
ženskega internata »Mladika«. Povabilu za
skupno slavo se so odzvali med drugim
tudi c. kr. deželni šolski nadzornik Fran-
Hubad in c. kr. vladni svetnik Andrej Sene-
kovič. Koncem srečno aranžirane in okusno
pripravljene pojedine se je podpredsednica
»Društva slovenskih učiteljic« Vida Zupan-
čičeva, zahvalila vsem merodajnim činiteljem,
ki so na katerikoli način pripomogli k
uspešnosti tečaja. Deželni šolski nadzornik
Fran Hubad je nato v laskavih besedah
hvalil vztrajnost voditeljice tečaja, Jerice
Zemljanove, in poudarjal vzgojevalen pomen
gospodinjstev tečajev za slovenske učiteljice.

Vladni svetnik Andrej Senekovič je za-
gotavljal v imenu »Mladike«, da bodo slo-
venske učiteljice tudi v novi palači »Mla-
dike« presrečno sprejete, kar bo še ugodneje
vplivalo na razvoj gospodinjstev tečajev.

Končno je izrazil željo, naj bi deželni od-
bor tudi izboljšal učiteljicam plače da bodo ab-
solventinje gospodinjstev tečajev tudi doma
lahko praktično vse porabile, kar so se tu
naučile. Gojenka Avg. Kolnikova se je še
posebe zahvaljevala voditeljici tečaja in
ostalim predavateljcem c. kr. sodnemu svet-
niku Milčinskemu, mestnemu tržnemu nad-
zorniku Ribnikarju in mestnemu šolskemu
zdravniku dr. Rusu. Imenom navzočih pre-
davaltelev je končno izpregovoril kratko in
jedrnat c. kr. sodni svetnik Milčinski. Go-
jenke — 14 po številu — so priredile
končno še izlet v ljubljansko okolico, nakar
so se razšle na svoja učiteljska mesta, kjer
jih čaka za trudapolnim delom gospodinj-
skega tečaja še trudapolnejše delo v šoli.
»Društvo slovenskih učiteljic« pa bodi iz-
rečeno zaslužno priznanje za prireditev tega
tečaja!

—r— Žensko vzgojevalno in na-
obrazevalno društvo »Mladika« v Ljub-
ljani. Slovenske dame so ustanovile v Ljub-
ljani internat za deklice, da se izobrazijo
in vzgajajo za praktično življenje. Ker so
bili sedanji prostori pretesni, je moral od-
bor začeti z novo zgradbo, ki stoji v naj-
lepšem delu mesta in je tako urejena, kakor
bo za zdravje gojenk koristno in potrebno.
Troški so ogromni. Odbor je vse storil, kar
je le mogel in se ne boji ne truda ne žrtev,
zato moremo ta zavod, ki je edini sloven-
ski dekliški, narodnim rodovinom naj-
topleje priporočiti. Dostavljamo, da je za
pouk v raznih jezikih dobro preskrbljeno,
istotako v glasbi.

—r— Kako skrbi država za Kočevarje.
Na c. kr. obrtni šoli v Kočevju je bilo
koncem preteklega šolskega leta v obeh
razredih pripravnice 7 učencev, v vseh treh
letnikih pa 15 učencev, torej skupno 22
učenec. Poučevalo pa je razen ravnatelja
še 6 profesorjev, 2 strokovna in 2 pomožna
učitelja, torej skupno 11 učnih oseb, tako
da je imel vsak učitelj ravno 2 učenca.
Srečni Kočevarji! Manjka jim samo še vse-
učilišče!

Štajerske vesti.

—š— Krivi preroki. Volitve v okrajni
zastop. Mariborski so glasom »Slovenskega
Gospodarja« jasno pokazale, kaj zamorejo
Slovenci, ako so si složni med seboj in ako
se nekoliko več pobrigajo za praktično iz-
vrševanje pravic, ki so nam zajamčene v
postavi, bodisi potem v božji ali pa posvetni.
— Nemškutarski meščani so se radovedno
povpraševali, zakaj ta nastop slovenskih
kmetov. »Slovenski Gospodar« ter njega
dušni pastir, velepolitik ter slovanski apo-
stol Korošec baje že vedó, zakaj. Pa tudi
mi smo slučajno že tudi zvedeli. — Okrajni
zastop naj bi namreč povsod ščitil kmeta
ter mu ugodil takisto tudi v šolskih zadevah.
Skrbel naj bi za dobre plemenske bibe in
pazil, da tudi med šolsko mladino v tem
oziru ne bo prevelike razlike. V to svrhu
naj bi se opustilo v šoli vbijanje v glavo
vseh nepotrebnih pojmov, posebno kar se
tiče narave ter njenih prikazni. Ljudstvo
namreč nikakor več noče verjeti, da bi imeli
naši duhovni gospodje ter dušni pastirji
izmed mnogo, mnogo drugih opravkov tudi
nalog, da regulirajo vreme, kaznujejo trdo-
vratne ter nespokorne grešnike s točo itd.,
itd. Da se torej odstranijo ti pogubljivi ter
pohujšljivi nedostatki, naj v bodoče v šoli
ostane le še vbijanje v glavo različnih
naukov katekizma; vse drugo se pa naj
odstrani. — Ne, ne, gospodje okrog dobro
pokrite ter z najboljšim vinom polite mize
»Slovenskega Gospodarja«, tukaj pa ven-
darle sega vaše vsega uvaževanja vredno
znanje nekoliko predaleč. Vam morebiti ni
znano, kar se pravi: Der Blödsinnige kann
nicht tugendhaft werden. Le čitajte življenje
svetnikov in prepričali se bode, da so bili
veliki svetniki čestokrat tudi veliki učenjaki.
Oni so povsod, torej tudi pod vsako črko,
našli Boga; ne pa kakor vi — hudiča. —
Pojdite, vi krivi preroki, rakom živžgat!

—š— Pri Sv. Štefanu pri Šmarju so
priredili dne 20. avgusta t. l. šolsko vese-
lico za starše in otroke, kjer je bilo na
dnevnom redu: deklamaciji prolog in E.
Ganglova »Domovini«; petje: E. Ada-
mičevi »Vesela pesem« in »V goru«, pa
igrici »Sneguljčica« in »Čista vest« iz »Otro-
škega odra« Marice Gregoričeve. — Glas
od domačinov o tej veselici je priobčil celjski
»Nar. List«, v štev. z dne 24. avgusta 1911.
Tu pravi: Ker pri nas sploh še ni bilo take
vesele slavnosti kakor v nedeljo 20. t. m.,
zato hočem o njej nekaj več poročati. Naši
šolarji so s svojimi učitelji proslavili rojstni
dan presvetlega cesarja Franca Jožefa. Uči-
teljstvo, posebno gospodična Einspieler-
jeva, je tako izvežbala nastopajoče šolarje
in šolarice, da smo se vsi čudili. Še naspro-
tniki šole so samo hvalili. Otroci so zato
svoje vloge tudi izvrstno rešili. Po končani
cesarski pesmi je Nežika Čoklova deklami-
rala prolog, katerega je izvrstno sestavil g.
nadučitelj Fleré; vsebina in podavanje je
vsem ugajalo. Tudi igrice »Sneguljčica«
se je dobro obnesla; dasi so vsi otroci prav
izvrstno nastopali, je le najbolj ugajala
Loknerjeva Micka kot Sneguljčica in

stari Gašpar. Tudi »Čista vest« je dobro
šla; glavno ulogo je imela tu Kotnikova
Lojzika, katero moramo posebe pohvaliti.
In zapeli so vam ti mali paglavci, da nam
je srce kar zaigralo! Na koncu se je gosp.
župnik zahvalil prirediteljem veselice z le-
pimi besedami. Udeležba je bila veličanska.
Vsem, ki so k veselici kaj pripomogli, po-
sebe še g. nadučitelju Flerétu in gospo-
dični Einspielerjevi, vsa čast in hvala! —
Poročilu bi pripomnili še samo to, da se
navzoči starši popolnoma prostovoljno zlo-
žili mal znesek za knjige za ubožne šolarje
— in to je bil gmotni dobiček veselice
brez vstopnine.

Goriške vesti.

—g— Lahi bi radi uničili slovensko
šolo v Ločniku. Poročajo nam iz Ločnika,
da nekateri Lahi hodijo sedaj po hišah ter
zahtevajo od slovenskih staršev, da naj dajo
svoje otroke v laško šolo in jim obljubujejo,
da jim dajo vse zastoj, da ni treba nič
plačati, da naj si kupijo, kar hočejo. Naj-
hujši proti Slovincem je laški nadučitelj
Ceschia. On dela največ proti Slovincem.
— Nadejamo pa se, da se laške nakane
glede slovenske šole v Ločniku nikdar ne
uresničijo. Slovenski starši, pošljite svoje
otroke v slovensko šolo!

—g— Na c. kr. pripravnici za uč-
teljska v Tolminu se bodo vpisovali
učenci v soboto in nedeljo dne 16. in 17.
t. m., od 9. do 12. ure predpoldne. Pri-
morajo v spremstvu staršev ali namestnikov
in prinese s seboj zadnje šolsko izpričevalo,
krstni list in zdravniško izpričevalo. Zahteva
se starost najmanj dovršenih 13 let in pol.
Pojasnila glede stanovanja daje vodstvo.

—g— Blagajnik učiteljskega društva
za goriški okraj pozivlja vse društvene
člane in članice, ki še niso plačali letnine
za 1911., da to čimprej poravnajo potom
položnic, ki so jih prejeli že v začetku te-
kočega leta. Skoro polovica članov je še,
od katerih pričakuje, da poravnajo svoj dolg.
Povsod mora biti red, zato naj bo tudi
tukaj!

—g— Draginjska doklada za uč-
teljstvo v gradiščanskem okraju. Okrajni
šolski svet gradiščanski je vzel v svoji zadnji
seji v pretes prošnjo učiteljstva za dra-
ginjsko doklado. Dovolil je kot draginjsko
doklado 20% poviška na začetno plačo vsa-
kemu učitelju brez razlike, in sicer za to-
liko časa, dokler ne poskrbi deželni zbor
za izboljšanje. Tako poročajo goriški listi
preteklega tedna. — Nujna potreba pa je
da se tudi v ostalih okrajih goriške dežele
odpomore na kak način vedno bolj nara-
ščajoči draginji, ker učiteljstvo je ravno za-
radi te neznosne dragine danes približno
tam, kjer je bilo pred zadnjo regulacijo
svojih plač. Ugoden čas je sedaj, da se se-
stavi v vseh okrajih tozadevne prošnje ter
se te odpošlje na kompetentna mesta, saj
kar je prav in dobro v gradiščanskem okraju,
bo gotovo tudi prav in dobro v vseh dru-
gih okrajih dežele. Torej: Trkajmo, da nam
bodo odprli! Y.

Splošni vestnik.

— Apel na organizirano učiteljstvo
v Zavezi! Že pred letom so svetohlini
samojedi iz slomškarskih vrst prežali na
»Ročni zapisnik«. Sicer redko posta-
nejo njih besede dejanja, toda sedaj so za
to poskrbeli farizeji in prekupovalci iz njih
templja »Katoliške tiskarne«, ki bi
zopet radi na podlagi katoliško-verskega
prepričanja delali kupčijo, da odjedo vr-
stam učiteljstva to, kar pripada njim, in bi
z našim denarjem kupovali biče, da z njimi
mlatijo nas. »Katoliška tiskarna«
izda pod firmo stanovsko-izdajalske orga-
nizacije Slomškove Zveze svoj slo-
mškarski ročni zapisnik. Apeliramo že danes
na vsakega člana Zaveze in povemo, da je
izdajstvo za vsakogar, kdor se posluži tega
zapisnika. — Od našega »Ročnega za-
pisnika« ima dobiček Zaveza, torej imamo
dobiček mi vsi brez razlike; od slomškars-
kega zapisnika bo, oziroma hoče imeti do-
biček »Katoliška tiskarna«, a par
Judeževih grošev bo dala Slomškova
Zveza, to je oni organizaciji, ki se bori
proti interesom učiteljstva, kar sta pokazala
nje predsednik in član centralnega odbora
v kranjskem deželnem odboru dne 14. ok-
tobra 1909, ko sta glasovala proti regula-
ciji učiteljskih plač!

— Slomškarski zapisnik je plagiat
našega »Ročnega zapisnika« in se
pri tem le še spominjamo, kako je prišla
»Katoliška tiskarna« do šolskih
tiskovin. Tako so pota »katoliških« podjetij
in taka je njih dejanjska krščanska ljubezen
do bližnjega.

— Vsak zaveden učitelj bo takoj
vrnil Efiatski zapisnik, ki mu ga bodo
ponujali nadležni in vsiljivi Judje. Če pride
potem, ko se ga bo vrglo pri enih vrati
ven, pri drugih zopet noter, naj se ga vrže
še pri oknu ven. Katoliškim judom brezob-
ziren boj, in tudi mi bomo postopali brez-
obzirno v tem oziru!